

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

Вікова психологія

Робочий зошит
Частина II
Шкільний період

студента _____
(назва факультету)

(група)

(ПІБ)

Харків
2019

УДК 378.016:159.922.6-053.5(076.5)

В 43

Укладачі:

Бужинська С.М. кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради;

Даніліч-Скакун А.А. викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради;

Привалова Н.Я. кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради;

Рецензенти:

Ходикіна Ю.Ю. кандидат психологічних наук, доцент кафедри філософсько-психологічної антропології Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди;

Шукалова О.С. кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради;

В 43 Вікова психологія: робочий зошит: в 2-х ч. / уклад.: С.М. Бужинська, А. А. Даніліч-Скакун, Н. Я. Привалова; Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. – Харків:2019. – Ч.2: Шкільний період. – 72 с.

Робочий зошит містить завдання для перевірки знань студентів з дисципліни «Вікова психологія». Наведені завдання дозволяють виявити рівень сформованості основних понять про сутність, предмет, об'єкт, теоретичні засади, методологію, структуру та функції вікової психології. Теоретичний матеріал подано у вигляді опорних структурно-логічних схем лекцій з кожної теми та висвітлює особливості психічного розвитку людини в процесі онтогенезу. Практичні матеріали складаються з психологічних задач до кожної теми та циклу діагностичних методик, які можуть бути використані студентами в процесі практичної діяльності.

Для студентів вищих навчальних закладів, викладачів та широкий загал читачів, які цікавяться проблемами вікової психології.

УДК 378.016:159.922.6 - 053.5(076.5)

*Затверджено на засіданні науково-методичної ради Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради
(Протокол № 6 від 16 квітня 2019 року).*

© Бужинська С.М., Даніліч-Скакун А.А.,
Привалова Н. Я., 2019

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ПСИХОЛОГІЯ ДИТИНСТВА	5
ТЕМА 1 Психологія молодшого школяра	5
1.1. Адаптація дітей до шкільного навчання.....	5
1.2. Соціальна ситуація розвитку. Провідна діяльність. Основні новоутворення у молодшому шкільному віці.....	7
1.3. Розвиток пізнавальних процесів у дітей молодшого шкільного віку.....	11
1.4. Криза початку підліткового віку.....	15
Матеріали до практичного заняття за темою № 1	17
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. ПСИХОЛОГІЯ ДОРΟΣЛІШАННЯ	28
ТЕМА 2 Психологія підлітка	28
2.1. Соціальна ситуація розвитку. Провідна діяльність. Основні новоутворення у підлітковому віці.....	28
2.2. Розвиток пізнавальних процесів підлітка.....	35
2.3. Криза підліткового віку.....	38
Матеріали до практичного заняття за темою № 2	40
ТЕМА 3 Психологія юнацького віку	47
3.1. Соціальна ситуація розвитку. Провідна діяльність. Основні новоутворення у юнацькому віці.....	47
3.2. Розвиток пізнавальних процесів юнака.....	54
3.3. Криза юнацького віку.....	56
Матеріали до практичного заняття за темою № 3	58
ПІСЛЯМОВА	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67
ДОДАТКИ	69
Додаток А Схеми психолого-педагогічної характеристики учня.....	69
Додаток Б Схеми психолого-педагогічної характеристики групи.....	71
Додаток В Орієнтовна схема психологічного аналізу уроку та виховного заходу.....	72

ПЕРЕДМОВА

Вікова психологія – наукова галузь, що викликає зацікавлення не тільки у фахівців різного спрямування, а й у пересічної людини, що прагне отримати нові знання з психології та підвищити свій рівень обізнаності з психологією. Дисципліна «Вікова психологія» пов'язана зі світоглядом та професією людини. Соціально-культурні, економічні зміни, відбуваючись у суспільстві, збагачують знання людини новою інформацією, допомагають побудувати міжособистісні стосунки, спираючись на взаємодію у різних сферах діяльності, допомагають зрозуміти ці процеси ширше. Для розвитку сучасної людини необхідною умовою є вивчення вікових аспектів проблеми забезпечення особистості духовно та психологічно, адаптації до існування в нових умовах інформаційного суспільства, пізнання психологічних особливостей на конкретному віковому етапі.

До змісту робочого зошита автори вмістили поняття вікової психології як наукової галузі; психічний аналіз теорій психічного розвитку, питання впливу виховання та навчання на психічний розвиток дитини; характеристику особистісної сфери людини та пізнавальної діяльності на різних етапах її розвитку.

Окреслені питання висвітлено у трьох окремих модулях: теоретичні основи вікової психології, психологія дитини, психологія змушності.

У першому змістовному модулі студенти опановують термінологічний апарат щодо характеристики вікової психології як наукової галузі.

У другому змістовному модулі студенти вивчають особливості психічного розвитку дитини на ранніх етапах онтогенезу, що стануть їм у нагоді у процесі практичної діяльності.

У третьому змістовному модулі студенти студіюють знання про особливості психічного розвитку в підлітковому та юнацькому віці. Ці знання неодмінно допоможуть студенту розібратися та швидко орієнтуватися в проблемах психічного розвитку людини на різних етапах онтогенезу.

Виконуючи завдання подані у робочому зошиті, студенти опановують уміння аналізувати та використовувати психологічні знання та дослідження практично, навчається орієнтуватися в проблемах вікової психології, проводити аналіз психологічних ситуацій, що виникають у процесі розвитку людини.

Знання студентів оцінюються у процесі виконання запропонованих різноманітних завдань, що дозволяє визначити рівень сформованості знань з певної теми. Обов'язковою умовою є оцінювання вмінь студентів розв'язувати психологічні завдання, адже вони сприяють трансформації отриманих теоретичних знань у практичні вміння. Проведені студентами практичні дослідження допомагають поглибити рівень компетентності.

Виконуючи запропоновані завдання, важливо бути уважним та цілеспрямованим, виявляти інтелектуальну творчість.